

ALEKSANDAR
JA. TIJANIĆ
I NIKO MOJ

Copyright © 2013, Aleksandar Tijanić
Copyright © ovog izdanja 2013, LAGUNA

Fotografija na naslovnoj strani © Igor Pavićević, „Nedeljnik“

Kupovinom knjige sa FSC oznakom
pomažete razvoj projekta odgovornog
korišćenja šumskih resursa širom sveta.

SW-COC-001767

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

*Evi i Marku,
Dende*

Sadržaj

<i>Nenad Čanak: Predgovor</i>	11
---	----

I PRVIH PET

Rep aždaje	21
Šta će Srbima Kosovo	52
Šest pari vojničkih čarapa	56
Pink nije kriv	65
Šta su Srbi oprostili Đinđiću, šta Legija nije	69

II POLITIČKI NEKOREKTNO

Alpe – Adrija i Prokletije – Anadolija	75
Zašto me više nema	80
Srbija, tužna majka mrtvog Carstva	85
Mladi Srbi – Pavle i Avram	90
Trogodišnjica srpskog junaštva	96
Pokojna Srbija	99
Nazivam Srbima samo one koji neće da Srbija umire	103

Kad je apetit veći od razuma	109
Ne postoji deveti mart	114
Koštunice, zašto nećeš ono što možeš	120
Kraj DS-a ili dajte šansu rulji	124
Đinđić, Srbin pred smrt	128
Srpski kraj 20. veka.	132
Novi izbori – deratizacija Srbije.	136
Vreme je za desnicu? Pa šta	140
Zašto Koštunica neće preživeti Đinđića	145
Srbija – zemlja u džepnom izdanju.	151

III BENGALSKI TIGAR

Sloba ne zna matematiku	159
Koliko je Sloba – Frojd.	163
Crveno kao krv, crno kao Srbija	168
Deset Slobinih statista	173
Srpski kružni streljački vod	182
Voja – deveti mesec	187
Šta Sloba ima u glavi	190
Sloba je umro zbog ljubavi?!	194
Dugouhi – finale legende?	199
Deset krvavih godina.	202

IV RADIKALNE MERE

Pedeset srpskih mitova.	219
Ko ne zaslužuje da bude Srbin	221
Koga treba potamaniti bez štete po Srbiju	226
Šta sve nije srpski	230

Trideset sedam razloga zašto treba smeniti patrijarha Pavla	236
--	-----

V FENOMENOLOM

Za one koji veruju u društvenu hirurgiju	243
Đinđić – srpski spermatozoid	249
Većito proleće, ponovo	251
Novinarke koje pišu vibratorom	256
Tečno kao da im je pukao vodenjak	260
Ili laskaju sebi, ili vređaju njega	265
U javnoj kući gosti najebu	269
Ukrštanje ćurana, mafije i gela za kosu.	273
Čeda – naricanje nad sobom	280
Pljačkaši faraonske grobnice	284
Živković – gaće ne čine Maradonu	288
Zoran i Željko – Diznilend za prosjake.	292
Moje ime je Adolf. A vaše?	295
Iš!	299
Tomo, kad već držiš nož, budi gospodin, uzmi i viljušku	303
Srpski oftalmoginekolozi	307
Nataša: poraz frizersko-reformske struje DS-a	310
Ružica nije bila gladna, Šrederu.	314
Tu je Gestapo, ko je Hitler?	318
Dragi Monti, idi dođavola!	322
Ovakvim vremenima ne treba onakav Tirke	326
Srpska trilogija: krv, pesma, suze	329
Globalni monstrum telefudbal	332
SMS – grb antifalusne civilizacije.	335

VI TRI PISMA

Pismo Miri Marković	341
Pismo Vojislavu Koštunici	343
Pismo Borisu Tadiću.	354

VIINIKO MOJ – SASVIM LIČNO

Prva lekcija novinarstva	365
Svilanoviću, Suši i novinarskim domobranima . . .	370
Baraćizam, zakon i posledice	376
Za oproštaj: moj najbolji tekst.	380
Dobro, šta da kažem Ćuruviji?	385
Tom-Tom. Tup-tup.	387
<i>Petar Arbutina: Odlazak ili povratak: urednički zapis o ovoj knjizi.</i>	<i>391</i>
<i>O autoru.</i>	<i>395</i>

Predgovor

Prvog novembra 2013, na Dan mrtvih, dogodio mi se neobičan telefonski poziv: javila mi se jedna moja draga prijateljica i rekla da je Aleksandar Tijanić, nekoliko dana pred smrt, predao izdavačima rukopis svoje najnovije zbirke tekstova i kolumni. I da je, tom prilikom, izričito zatražio da predgovor za tu knjigu napišem upravo ja.

Bio sam zatečen. Tijanića sam poznavao relativno površno, nikada nismo ni sarađivali niti se privatno družili. Na neki čudan način, iako smo obojica bili svedoci i pomalo učesnici burnih decenija, putevi su nam se uvek mimoilazili. A prvi put smo se i sreli licem u lice pre desetak godina u kući zajedničkog prijatelja, i to na insistiranje upravo domaćina, koji je, pokušaću da ga citiram, „poželeo da spoji nas dvojicu, baš da vidi šta imamo da kažemo, i šta ćemo da kažemo, jedan drugom“. Tog popodneva, u višesatnom razgovoru, imao sam priliku da uživam u razmišljanjima čoveka britkog uma, velikog iskustva u preživljavanju najčudnovatijih zlostavljačkih izuma političke prakse ovih podneblja i čoveku velike radoznalosti i obaveštenosti. I, naravno, nekome sa

polazištima u promišljanju stvarnosti sasvim drugačijim od mojih. Zapamtio sam taj razgovor koji je tekao bez ijedne grube reči, bez povišenog tona (uvek neukusno pompeznog kada se upražnjava pred ionako pažljivim slušaocem), i bio sam istinski zamišljen nad logikom i tačnošću političkih procena i razmišljanja mog sagovornika. Razišli smo se saglasni da se u nizu stvari ne slažemo, ali uz prećutno osećanje da se nećemo nikada naći jedan naspram drugoga ni na jednoj televiziji i ni u jednom talk-show programu. Tako je, zaista, i bilo.

Sretali smo se ponekad i posle toga, da uz obed razmenimo misli, i uvek je bilo dragoceno čuti nešto potpuno drugačije od onoga što je obično bila dominirajuća mantra kruga ljudi u kojem sam se kretao. Nikada nismo razgovarali o dnevnoj politici ili njenim aktuelnim akterima. Ponekad bih ga pozvao telefonom, kada bih po tonu tekstova koje je pisao video da prolazi kroz zapitanosti i teškoće. Poštovao je to i umeo da, uvek u pravom trenutku, uzvрати rečima podrške.

I to je bilo to. Zaista premalo da bi se pisao predgovor za knjigu koja će, umesto samo još jednog izveštaja o prolaznom vremenu ovih prostora na njihovom putovanju kroz kaleidoskop pomrčina, nesrećom ostati poslednje ukoričeno svedočenje jednog od najneprijatnijih istražitelja lažnih proroka našeg vremena. A opet, kada neko to zatraži, a taj neko već galami i isteruje pravdu tamo daleko, na drugoj obali Stiksa, to se, jednostavno, mora učiniti.

Uzeo sam zato tu sirovu, bez hronologije i reda nabacanu građu od više od četiri stotine strana kolumni, pisama, polemika, svedočenja, i čitao o vremenima za kojima će ostati premalo tragova a previše ruševina. Jer mrtva usta ne govore, a živa uglavnom ponavljaju svaka svoj komadić istine (a čak i pola istine je cela laž, a kamoli kada se istina još

dotatno zagadi malignom tabloidnom alhemijom). Ubrzo sam, čitajući, i pronašao onu rečenicu koja mi je nedostajala da počnem:

„O mrtvima, samo istinu.“

A istina je da su tekstovi u ovoj knjizi svojevrsni okamenjeni otisak savesti u krvavom blatu Srbije na prelazu milenijuma. Višeslojni, ponekad uličarski drečavi, pod vatrometom prejakih izraza, daleko sa one strane pristojnosti, ali sa vešto umetnutim biserima dubokog razumevanja načina (skrivenih od očiju izvarane publike) funkcionisanja društva, države, etosa i etnosa.

„...Ne sviđa im se rečnik; nećete verovati, neki to nazivaju stilom. Ne dopada im se oštrina; to se u pristojnom svetu naziva stavom. Smeta im što se u televizijskoj kritici govori o politici; neka mi kažu šta na programu danas nije politika? Uvode prohibiciju na ironiju, cinizam, duh, direktnost, snagu, metaforu. Da se pitaju, izumrli bi čitavi književni rodovi, hiljade filmova, stotine novina...“

Puritanci bi, s pravom, mogli reći da se u nekim tekstovima mogu pronaći eklatantni primeri „jezika mržnje“, pogrdni nadimci, ismevanje fizičkih nedostataka onih „s druge strane pera“, direktna vređanja, ponižavanja... No, pažljivo oko može u tome videti i „jezik prezira“, i kao neku zagrcnutost „jezika razočaranja“, što Srbija nikako da pogodi put pristojnosti i elementarnih civilizacijskih vrednosti, koje su, doduše, iznova satirali najnovije mesije, oslobodioci, spasioci. Oni koji su sebe uvek stavljali kao meru stvari a svoje nedorečenosti kao neupitne aksiome.

„...Radikalno kolje. Normalan čovek, prosečan Srbin, ne smeje se ni nad čijom čituljom. Ne seiri iznad groba. Ne iskopava žrtvu da dokolje. Ali ako ste baš Veliki Srbin, onda može.

Toma, prvi nož radikala, reče Olji Bečković da je dobro što je Ćuruvija ubijen. Fuj. Nasmešen, siguran da govori kao dokazani narodni tribun, kao budući vođa nacije, Nikolić nije krio ponos što je Slavko mrtav. Kao da ga je svojom rukom dokusurio. Ako nije, kao da je svojom glavom smislio ko to može da uradi na Uskrs, dan kad Srbi tradicionalno ubijaju svoje političke protivnike. Fuj...

Čovek bez savesti je zver. Stranka bez karaktera je zverinjak. Čiji je onda heroj taj ubica. Kome je on Sotona. O čoveku više govore dela kojih se stidi ili od njih uzdržava nego sve što čini. Čak i da razumem Tomin strah da ide protiv Šešeljeve ocene kako je ubistvo Ćuruvije čin dostojan nacionalnog ponosa, Toma je svojevoljno i uživajući raskopao grob zardalom kašikom..."

Ponekad se zaboravljao i pisao arhaično, govoreći u asocijacijama koje je sve manje ljudi razumelo. Jer vreme teče ispod nebrojeno puta rušenih mostova, a ljudi i budu i blede, pa kada je spominjao „Rankovića, Đilasa i Krcuna“, mislio je na Aleksandra, Milovana i Slobodana Penezića a ne Predraga, Dragana i Čedomira Jovanovića... Mislio je o poukama rđave učiteljice života iz čijih lekcija generacije ovdašnjih đaka redovno padaju. I to ne na godinu, nego na vekove.

Bio je blizak porodici Milošević, a onda pisao o „slobizmu“:

„Slobizam predstavlja globalnu spiritualističku seansu u zapaljenoj kući duhova; svi prisutni znaju da kuća gori i vide da vođa kulta govori iz trbuha, ali oni koji su potkupljeni da to ne kažu glasno – entuzijastički tuku sve koji hoće napolje! ...Fakat da na kninskoj tvrđavi nijedan Srbin nije hteo da pogine braneći zastavu pred dolazećim Tuđmanom, činjenica kako nijedan general nije odbio povlačenje sa Kosova i izručivanje Srba Tačiju, najbolji su referendum o tome šta Srbi misle o dosadašnjim rezultatima Slobine

vladavine. Jedino što je za nas uradio jeste lišavanje iluzije o našoj posebnosti, o našem junaštvu i Kosovu kao izvoru 'svekolikog srpstva'...

Bio je blizak Zoranu Đinđiću i sa ponosom podvlačio da mu je baš on, Tijanić, vodio kampanju i dao prvi veliki slogan „Pošteno“, a onda je, posle pobede DOS-a, napisao:

„Ovako je zamišljena reformisana Srbija: informativni program *Pinka*, stranačka policija, koegzistencija mafije i vlasti, približavanje stila života vladajuće elite, mafije i stare slobističke elite. Politika, kriminal, korupcija i kontrola medija i dalje dolaze iz iste korpe, samo rade za drugačije gazde... *Pink* natura idealno-tipske modele ponašanja Srbima, što proizvodi projektovano političko ponašanje. ...Budući da je projektovana kao medij koji Srbe treba da drži u stanju odložene zrelosti, sve je na njoj jednostavno. U Željkovoj (Mitrović, vlasnik *RTV Pink*, prim. N. Č.) interpretaciji Andrićeva *Na Drini ćuprija* bila bi priča o nekim radnicima koji, budući da su nezadovoljni nadnicama, sabotiraju izgradnju magistralnog puta i mosta pa su Turci primorani da sindikalnog vođu nabiju na kolac...“

Kada je Zoran Đinđić ubijen:

„Sedi grupa 'naučnika' u zgradi vlade. Razmišljaju – ko je upravo ubio premijera? Dedukcijom zaključuju da je to klan, u sadejstvu sa beretkama i Legijom. Vade 'Belu knjigu', herbarijum svih profesionalnih kriminalaca u Srbiji, zbirku je napravila policijska specijalna jedinica 'Poskok', koja je raspuštena odmah pošto je DOS došao na vlast, nalaze slike, podatke i imena pa odmah objavljuju poternicu za ubicama čija imena znaju već tri godine, koje su viđali i družili se s njima i koje su sve mogli da pohapse dan ranije i sačuva-ju Đinđića. Vesić, kaže svedok, zaprepašćen je količinom podataka koje je policija već imala o toj grupi. Uzalud! Klan

i beretke su imali moćne zaštitnike iz vlasti ili zastrašene *patuljke* iz vlasti naspram sebe...“

Pisao je Koštunici dr Vojislavu savete kojih se ovaj nije pridržavao. Kada je godinama kasnije Nikolić mr Tomislav izabran za predsednika Srbije, davao je Borisu Tadiću savete na koje se ovaj oglušio.

„Možda Srbi misle da im Toma jede iz ruke, neka prebroje prste. Ako im je još koji prst ostao posle DOS-a. To je samo kameleonski efekat, čežnja za rezultatom. Njima nije do vlasti, njima je do broja. Njima je do moći koju nosi snaga bez odgovornosti za državni rezultat i stanje nacije...“

Pre nego što se neko zapita zašto se u svakom svom tekstu obraćao „Srbima“ a ne nekoj spretnijoj formulaciji tog, danas nedovoljno jasnog pojma, uputio bih ga na potresni spis *Čujte Srbi* besmrtnog Arčibalda Rajsa. Jer ovo „Čujte Srbi, ili šta je već od vas ostalo i postalo“ Aleksandra Tijanića zvoni od danas kroz reči iz ove knjige upućene generacijama koje dolaze:

„Ko ste, bre, vi, ljudi? Šta je vaša generacija? Koja je vaša pesma? Slogan? Šta piše na vašem bedžu? Kome verujete? Čemu kličete? Protiv čega ste, za šta jeste? Šta menjate? Koje su knjige vaše? Čemu se radujete? Ko su vaši budući klasici? Koji je razlog vašeg postojanja? Zašto ste na ovom svetu? Zar se mirite sa sudbinom generacije proizvedene u trominutnom aritmičnom susretu nesrećnog spermatozoida i uplakane jajne ćelije? Kome i šta otplaćujete ovakvom sudbinom? Zašto su dugovi vaši kad ih niste napravili? Zar je u vašoj generaciji Če ubio Fidela? Hoćete li da generacijski budete prokleti, beznačajni, kursor istorije? Da ličite na nas?

Zar je pogled na celulit Kim Kardašijan vaš krajnji horizont? Vaši hiperpalčevi razvijeni esemesom, vaš Veliki brat, Pahomije i Preljubnici, medijski natureni idealno-tipski

idoli sa istim brojem pačijih usana i identičnim vimenima, pazarenim sa monotone Ikea police; zar je to sve što generacijski možete? Što smete?..."

Nije to pisano da se dopadne nego da, makar kroz revoluciju i izvredanost, pokrene... Nije to ni izgovoreno slučajno a ni bez duboke namere... jer to jednostavno nije Stil čoveka čiji je Identitet bio Lični Stav, nije Stil nekoga koga su zbog Ličnosti svi želeli na svojoj strani a zbog Stava se protiv njega okretali. Živeti u vremenu gde su zastave oduvek razvijene pa je pamet zauvek u trubi, znači nadurlavati se sa uvek sveže krvi žednim vukovima sa rukava „jedinica diplomiranih zverova“, i preživeti. Ne uvek elegantno i po ukusima većitih primedbodavaca iz zadnjih klupa, ne uvek bez kompromisa, ali uvek pod nemilosrdnim uveličavajućim staklom interesovanja za novinara koji ima šta da kaže.

Zato, ko greha nema, neka prvi baci kamen. Ako može da dobaci.

Nenad Čanak
Novi Sad, novembar 2013.

*Moj posao suprotstavljanja pretvaranju
Srbije u kapelu; tekstovi u kojima sam
govorio istinu o ljudima sa vrha koji su
donosili presude o dužini života svakoga koji
im se zamerio; moj spisak neprijatelja koje
sam stekao ali samo dok su moćni; rečenice
kroz koje sam društvene procese u Srbiji činio
vidljivima; moje uporno propovedanje da oni
nisu nacionalisti već lopovi; da se ne radi o
Srbiji već o parama – možda je sve to,
kažem – možda, malo doprinelo da se
odreknemo mržnje, da se osvrnemo
i pitamo – šta su nam ovo učinili
i što smo im dopustili da nam to urade?*

I
PRVIH PET

*Lordovi mafije, nosioci državnih funkcija
i vlasnici kapitala – Nevidljivi Upravni Odbor
Srbije – polovina ološa koja je krenula sa
ambicijama Kenedija a završila u kostimu
Don Korleonea, ostatak koji je počeo kao
Don Korleone a ima ambicija da bude
Kenedi, revija zlih duhova usmerila
je Srbiju ka propasti.*

*Ono što nije uradila srpska mudrost,
uradiće – kao i obično – srpska nemoć.*

Rep aždaje

NACRT ZA PRIČU O NJEMU I MENI.

NIJE ZA ŠTAMPANJE I OBJAVLJIVANJE SVE DOK NE BUDEM
ONEMOGUĆEN DA TO URADIM SAM – SVI SMO SMRTNI I
NEMA BEZGREŠNIH.

Kad je zvonio, mahinalno sam pogledao broj i pomislio: „Kako ovim drkadžijama ne dosadi!?“ Očekivao sam još nekog ljubitelja erotike, četvrte nedelje pošto je onaj kretan sa *Pinka* objavio moje telefone u seksi-oglasima. Bilo je još zanimljivije. Sa broja 065 4000080 javio se muški glas, između 27 i 35 godina starosti, pravilnog izgovora, tenor, školovan. Miran, kao svaki čovek koji svoj posao radi dobro i zna da je dobro to što radi. Rekao je samo: „April je. Slavko te zove.“

Slavko, to je moj prijatelj Ćuruvija; streljan 11. aprila pre četiri godine. Ovaj poziv stiže prvog aprila 2003. godine. Okrenuo sam broj; glas je samo rekao „orao“ i prekinuo vezu. Pozvao sam Peđu (gl. ur. *Nacionala*) da se nađemo za jedan sat. Usred razgovora, sa istog broja, stiže poruka – „Džaba se dogovarate. Nemate više gde da pišete. Ostaje vam pisanje na toaletnom papiru ako šef zatvora dozvoli.“ Nas dvojica krenemo u *Stelinu*, javim promenu lokacije prijatelju i u kafić stižemo istovremeno kad i sledeća poruka – „Vidimo se u *Stelini*.“ Pošaljem uvredljivu poruku pušačkog

tipa, pominjući trojicu aktuelnih moćnika, stiže ekspresni odgovor – „Ja sam ih stvorio, a tebe ću odučiti od navike da ih psuješ.“ Znao sam da ih je pravio neki kreten, uzvratim, a za Gaju, Raju i Vlaju nadležan je Paja Patak a ne ja. Njegova poslednja – „Paja Patak je mrtav!“ Prekid komunikacije. Njemu je postalo jasno da je meni jasno to što je hteo da mi objasni. Ili poruči. U svakom slučaju, više nisam oslovljavao Peđu, kao poslednjih dana, sa – „Ćuruvija“.

Mada sam ubeđen da će svaki srpski režim, još dokle mogu da vidim odavde, tražiti svog Ćuruviju (slobizam), ili svog Pantića (postslobizam), nekako mi se čini previše simbolično da mi smrse konce baš u aprilu. Jesu ljudi, ali nisu glupi. Kad sam god opominjao Slavka kakvoj se pogibiji izlažemo, uvek je ljudi Likota odgovarao da smo sigurniji što žešće budemo pisali protiv Slobe. To je tačno, upozoravao sam ga, kad bismo imali posla sa ljudima normalnih reakcija. Ali nemamo. Bili smo tada kod Goce Suše u emisiji *VIN*, smejali su se na račun mog pesimizma i mojih prognoza. Goca me na kraju pita – „Šta vidim za sledeću godinu?“ Sledeće godine, izgovorio sam to sa ubeđenjem, jedan od nas koji sedimo u ovoj emisiji biće mrtav! Više sam mislio na sebe nego na njega. Nešto ranije, usred redakcije *Dnevnog telegrafa*, potpredsednik SPS-a (Matković) upozorio je Slavka da prestane sa objavljivanjem moje kolumne. Ako neće, rekao je mirno – „moraćemo da ubijemo Tijanića“. Bilo je to usred bitke za Kosovo.

Kad sam u kolumni napisao da će neke novine biti zabranjene, neki novinari kažnjeni a neki poznati ljudi ubijeni, streljali su Pavla Bulatovića, vojnog ministra, u kafani. Te večeri, sa svojima mirno gledam *Dnevnik* kad se pojavljuje voditelj i čita kako je Aleksandar Tijanić znao da će Bulatović biti ubijen, nije to prijavio pa, shodno principima

revolucionarne pravde, ima status saučesnika u zločinu!? Sutradan optužbu objave sve novine, za dva dana na internetu pojavi se moj tekst – koji nikad nisam video – u kojem preporučujem da se pobije cela familija Milošević. Tokom dana pozove me jedan ambasador, dok smo ručali overi šengenske vize na mom pasošu, i zamoli me da odem iz zemlje tokom večeri. Odem kod Koštunice po savet. Isto. Svratim kod Dobrice po mišljenje. Isto. Odem i godinu dana proživim po Bosni, Crnoj Gori, Italiji, Mađarskoj i Grčkoj kao beduin bez kamile.

Ono što je mene strašilo jeste fakat da od svih ovovremenih diktatora jedino i samo Sloba nikada nije imao nijednog disidenta iz svojih redova. Sve su to bili ljudi koje je sam izbacivao. Znao sam i napisao sam hiljadu puta zašto: zato što su svojom glavom garantovali lojalnost sistemu koji ih pravi bogatim, moćnim, bahatim. Sistem ima samo jednu presudu za begunce a ugovor sa vlastodršcem smatra se doživotnim. Taj sistem, ta kičma slobizma, mehanizam koji je presuđivao i izvršavao egzekucije, nije dotaknut posle pada svog šefa. Nijedan ovdašnji komentator, sadašnji prvoborci, nije u to doba smeo da pomene eskadronu smrti. Dva dana posle nestanka Stambolića napisao sam – „Ako sam ja u pravu, Stambolić je mrtav. Ali ako ja nisam u pravu, Stambolić je takođe mrtav.“ Njegova Kaća, kažu mi prijatelji, čitala je tekst i dok su je svi tešili otmicom Ivana kazala je: „Saša ima pravo.“ Oboje smo znali ko ga je oteo, ko ga je ubio i zašto je to učinio.

Posle svega, šta se promenilo: ubistva po Srbiji, otmice, strah, nijedno rešeno streljanje, ritualni krvavi obredi (Buha, Pantić...) nastavljeni su bez ikakvih posledica. Čitav sloj idealnotipskih likova slobizma nastavio je da živi tamo gde je živeo i onako kako je živeo. Lagano su mračne likove

preuzeli ljudi iz sadašnjeg režima; druženja, hipodromi, intervjui, uzajamna čašćavanja, poljupci na ulici, tapšanje po ramenu, pucanja po kampovima, letovanja i skijanja, noćni klubovi i koncerti, pevačice i manekenke, pink i palma, poslovni prostori i košarkaški klubovi, privatizacija i tranzicija, dvorci i letnjikovci, privatni zatvori, bodigardovi, hekleri, droga, oružje, bankari, reketi, jahte... Komentatori čute ili se bave trivijalnostima.

Kako je to policija za jedan dan znala da ode gde treba da nađe ono što joj nije bilo dozvoljeno da traži dve godine? Ko je pustio nekog Šiptara iz zatvora kad su ga nama poslali Francuzi pod optužbom da je oteo Miškovića? Hoće li taj koji ga je pustio sada da odgovara? Ili onaj koji ga je posećivao u istražnom zatvoru? Ili oni koji su ga posećivali u Šilerovoj? Ili s njim slavili Novu godinu?

Vidim iz reakcija „udovica“ da su namerni da zabrane svako moguće postavljanje pitanja sopstvene odgovornosti, svog oklevanja, svog straha. Kakva komična težnja da se rasprava sa državne odgovornosti za streljanje premijera morfinguje u debatu o medijima i njihovoj krivici. Ta atmosfera „saučesništva“ svakog koji je bio protiv politike srpske vlade ili pisao protiv premijera, idiotizam je kojeg će se jednog dana stideti i autori genocida nad slabašnim srpskim medijima. Ali se atmosfera rata države protiv kriminala prelila svojim posledicama na čitavo društvo. Grad je još u šoku; ulice su poluprazne, kafane takođe, taksisti gotovo ne voze noću, niko ništa ne kupuje u radnjama, svi su sleđeni ovim ubistvom. Umesto prave lekcije o uzrocima i pravog naravoučenija o posledicama strašnog čina, nudi se priprišta vertikala: ubice su čitale određene novine i onda su, kao prilježni čitaoci, rešili da urade to što su uradili. Koješta.

Nema medija, glavni urednici postrojeni pred reinkarnacijom Bebe, bedni šefovi medija sami traže strože mere prema sebi, pristaju na sve, škljocaju zubima u istom taktu netalentovani i zastrašeni, postoje samo oficijelne istine, a zaista velika podrška javnosti da se jednom ratosiljamo ropskog bremena kriminala, tumači se kao politička podrška jednoj grupi, jednoj opciji, jednom političkom maniru. Predlaže se retroaktivna smrtna kazna kao da nikad nije postojalo rimsko pravo. Cerović iz *Vremena* vidi vanredno stanje ne kao nužno zlo potrebno da se rešimo kriminala ili kao zakasnelu reakciju države već kao carstvo slobode za građane. Preporučuje da vanredne mere traju u nedogled. Srećem ga na jednom prijemu i kažem da će ga se odreći najpre brat, pa onda ostali pismeni čitaoci. Na istom prijemu srećem Bečkovićku, izljubila me srdačno, kazala prisutnima da Matija samo meni oprašta kad pišem o njegovoj mezimici, zabrinuto pitala imam li problema i ako ih bude da se pojavim kod nje u *Utisku nedelje* te kažem šta god hoću. Bujošević galantno odbija mogućnost da imam bilo kakve probleme. Pitam, hoće li, kao Čedin portparol, da mi to dâ napisмено.

U takvoj atmosferi svako isteruje svoje račune. Jedna komentatorka sa presećim prstima najdirektnije se čudi, ne pominjući me, što nisam u zatvoru?! Srpske novine, koje su s one strane njenog ubeđenja, naziva „fašističkim“. Kad sam pre tri meseca u obimnom razgovoru baš za *Identitet* rekao – to je štampano – da je mafija krenula u osvajanje medija, to sam ponovio u tri televizijske emisije, preseći prsti to nisu komentarisali, ćutao je Cerović, *Politika* me nije pitala na koga sam to mislio, *RTS* nije slao reportera sa kamerom, *B92* o tome nikada nije napravio nokaut. Sad se svi zgražavaju

i iščuđavaju odakle mafiji novine. Bedni licemeri. Šinteri novinarstva. Uvek naknadno pametni i posle svega hrabri. No posle prasećeg teksta, koji uvek diktira neka svinja, očekujem nastavak napada na mene. Da se kladimo; tipujem na *Nedeljni telegraf* ili *Publiku*, na *Pink* ili na *Politiku*. Pogotovu sad pošto je propala Lečićeva policijska komisija i avanzovanje mog prijatelja Lukovića u načelnika MUP-a nadležnog za pisanje i čitanje.

Zamišljam da Lečić živi u Americi i da se preziva Makarti. Da osnuje neku komisiju i da mu šaka padnu Mario Puzo i Kopola koji su snimili tri filma *Kum*, kojim nedvosmisleno veličaju mafiju. Onda da mu šaka padne Oliver Stoun koji svojim „D.Ž.F.K“ dovodi u sumnju pravne institucije, pa Hemfri Bogart koji je s previše volje i entuzijazma igrao negativce, zatim Vudvord i Bernstin koji su pisanjem srušili Niksona, pa hiljadu novinara koji o Bušu govore da je detektor inteligencije približen njemu potpuno nem, pa sve medije koji su digli hajku na Klintona jer je umakao cigaru usred Oralnog kabineta, sve španske medije koji čereče Aznara zbog podrške ratu. Ima još, koliko hoćeš. Ko je u medijima primao mito, taj ima ime i prezime; koji je novinar opsluživao gangstere – i taj ima generalije. Koji je vlasnik u ortakluku sa mafijom, neka se proceni njegova krivica. Ali uopštena sumnja, državna anatema bačena na neki list bez ijednog dokaza, optužba sunuta u lice svima koji u tim novinama rade – mislim na *Nacional* – privremena zabrana pretvorena u trajno ukidanje firme, pa to je posao za advokatskog pripravnika – kad se i čim se u naš pravni sistem uvedu advokati.

Ne čudim se onda što mi svaka dva dana dolazi neko od prijatelja koji poznaje nekog iz tužilaštva i kaže da će baš večeras neki doći po mene. Traže to naslednici, zahtevajući

od policije bilo kakav link od svinjarija do Tijanića. Kad pitam – zašto bi bilo ko dolazio po mene? – ne znaju! Možda neko misli, ako nema ničega spornog, nije loše da ne pišem jedno dva meseca. Veoma interesantno, toliko traje sadašnji pritvor po diskrecionom pravu. Šta fali, provedeš dva meseca u zatvoru, onda dobiješ izvinjenje. Uvek sam se divio Ade-mu Demaćiju koji je odležao 27 godina u jugoslovenskom zatvoru. Njemu je bilo lako; on je imao ideju o nezavisnom Kosovu. Kako da idem u zatvor bez ideje, samo sa željom da slobodno pišem. Malo je to, neću uz takvu pomoć izdržati ni sedmicu.

Kako mi je već deset godina poznata takva atmosfera, kako znam te poglede, podgurkivanje u prolazu, šapat u kafani, bekstvo od mene na prijemu. Mir mog telefona, ljudima se ne ostavlja otisak sopstvenog broja kao vizitkar-ta za one koji prisluškuju ili skidaju SMS-ove. Ne govori držanje ljudi da sam kriv za bilo šta – oni samo pokazuju da sam „vruć“, opasan, obeležen, naciljan. Sretnem advokata Danilovića koji me, kroz smeh, pita – „Zar si još napolju“; školski drugovi zovu da vide radi li moj telefon, tri redak-cije poveravaju vest da sam uhapšen. Boža Maljković, moj kum, najbolji evropski trener košarke, dolazi na tri dana u Beograd iz Španije gde radi. Prijatelji nam kažu da su sredili moje privođenje tek za sledeću sedmicu, da se malo on i ja družimo. Njemu bar nije prvina, nikad me nije ostavio na cedilu ni u vreme Miloševića i nikad nije bilo da nismo otišli s porodicama u kafanu. Imam još takvih.

Noćas treba da dođu po mene, ponovo mi kažu. Tako se priča u gradu. Nekad ugledna *Politika* to već najavljuje. U tekstu pod velikim naslovom *Policija steže obruč oko ubica* stoji da sam priveden. Zašto? To treba ja da znam; kao u naj-strašnijim sećanjima na Hazajina, žrtva sama, dobrovoljno i

entuzijastički, mora da pronađe sopstvenu krivicu, da je prizna, da saraduje sa svojim dželatima, da se složi kako oni ne čine zločin već ispunjavaju pravdu. *Politika* odbija da objavi moju ispravku. Tek posle dva dana pojavljuje se taksena marka na dnu stranice kojom se izvinjavaju. Koštaće ih. Ja, dakle, smetam i ovima. Ovi, dakle, kao i oni pre njih, misle da je vlast dobra samo ako ne podrazumeva odgovornost, ako je večna i ničim ograničena. Ako je ovde sve njihovo, sve što imamo, naše porodice, naša deca, naš mir. Miran si, ako si naš. Nema mira za one druge, nema im života kad nisu naši. Za mene je kasno da izaberem nešto drugo. Prvo, nikad nisam imao hrabrosti da budem kukavica, drugo, i kad bih hteo da budem mrčo i jado – Tijanić mi ne bi dozvolio. Jebo mu ja mater.

Ona me moli da nikad ne oprostim *Politici*, u kojoj smo oboje radili po dvadeset godina. To ti je rešeno, odgovoram. Znam da je neko naredio Mišiću i Ribnikaru da objave tu svinjariju misleći da imam razloga da bežim, da se slomim, da ne spavam, da po hiljaditi put prevrćem u glavi kako će ono što sam prebacivao Njemu – oklevanje u obračunu sa mafijom – naslednici pretvoriti u optužnicu protiv mene. Smrt je, međutim, jak argument za mnogo šta, ali ne baš za sve.

Na prijemu sam ispsovao Mišića. Rekao sam da će on i njegova deca živeti onoliko mirno koliko žive moji od dana kad je objavio da sam uhapšen. Bedno cvili i tvrdi da ga o mojoj ispravci nije obavestila dežurna urednica. Laže, kaže mi drugi urednik *Politike*. Znam, kažem, uvek je i lagao.

Toliko toga sam pročitao na ovu temu, toliko sam toga video i proživio u ovoj srpskoj hapsani otvorenog tipa da sam spreman. Slavko je već istrulio u grobu, Kopanja nema noge – nemam prava da budem naivan! Upašće u kuću,

kazaće ženi da se brzo vraćam. Neće me biti, ako budem imao sreće, šest meseci. Ako ne budem imao sreće, obesiću sebe u zatvoru. Moje poslednje reči biće – „Bebo, pizdo, ne steži toliko, ne mogu da dišem.“ Pa to su hteli bar tri puta za ove dve godine. Ili da me hapse, ili da pucaju, ili da me ubogalje palicama za bejzbol. Ona plače, ja se kurčim – „Dodaj još jedne gaće, možda se tamo userem od straha“. Zajedno krijemo torbu da deca ne pitaju gde putujem. Ona pita da li je dozvoljeno nositi lekove u zatvor. Ništa sem vazelina, odgovaram.

Zove me Koštunica. Ništa konkretno; valjda je čuo da mi prete pa me hrabri. Kod njega ne idem zbog Ljilje. Nas dvoje imamo fer i do kraja iskren odnos: ona me mrzi a ja očima ne mogu da je vidim.

Borim se sa mišlju da sam ipak nešto kriv. Ne mogu da budem baš toliko nevin koliko me Ovi svaka dva meseca uvlače u neke afere. Gavrilović, Odalović, Delimustafić, pobuna „crvenih beretki“, Pavković, Tomić, *Nacional*, sada atentat... Zašto se toliko boje mene? Ko sam ja? Novinar bez stranke, bez družine, bez firme, sa repovima mojih trideset godina u novinarstvu, sa malo prijatelja i nešto veštine u baratanju rečima. Znam da su prevrnuli celu arhivu Vlade Srbije ne bi li našli nešto kompromitujuće za mene. Mogu da zamislim njihov bes kad su videli da sam odbio Slobinu platu, da nisam uzeo nijednu dnevnicu, kredit, stan, auto, telohranitelja, da se za pet meseci ministროvanja nijednom nisam pojavio na RTS-u ili u dnevnoj *Politici*, da sam odbio registraciju *TV Košave* i da sam srušio odluku premijera Marjanovića da Vlada sudi Pokojniku zbog afere sa žitom. Rekao sam, na sednici, da su me posle Dejtona i mirenja sa Amerima zvali u Vladu da malo popravim imidž Srbije. Pristao sam. Ali nisam pristao da budem član „Vrhovnog

suda“ koji donosi presudu opozicionom lideru koji je u javnost izneo optužbu na račun premijera. To je lična stvar Marjanovića. Presudio je glas Sokolovića, tadašnjeg šefa policije. Rekao je: „Podržavam Mirka, ali glasam za Tijanićev predlog.“ To je bila poruka „odozgo“ da Mirko odustane. Kad su Onome ispričali šta sam uradio na Vladi, samo je promrmljao: „Mira je Saši naredila da se suprotstavi Mirku“?! Ha. U stvari, toliko je puta Onaj razgovarao sa bračnim parom da ih možda poznaje bolje od mene.

Hvatam sebe da reagujem na policijske sirene onako kako mi se ne sviđa. Šta ja imam s time. Za svaki slučaj, zatvaram vrata od Stefanove sobe. Ako upadnu, bolje da ga probudi buka nego kamuflirani nindža sa metkom u cevi kalašnjikova. Onda sebi kažem – „Jebala te Ana Frank.“ Pa ipak razmišljam, zašto ovo sve nisu uradili za dve godine vladavine? On bi bio živ, ja bih bio miran, ne bih lutao kroz naknadna čitanja mojih tekstova da vidim jesam li se negde očešao o krstaču. Njegovu i moju. Ne mogu da shvatim Mihajlovića; lukav i oprezan, siguran sam da je znao koliko košta oklevanje u njegovom poslu. Možda bi, da su ga ostavili na miru, isterao svoje. Možda da je smeo ono što je hteo. Valjevac zna šta je Srbija, dokle je i kakva je. Kad su počeli da ga razvlače, da mu vezuju noge i da ga pitaju – je l' ne umeš da skočiš više, bilo mi je jasno šta će biti. Kao onom seljaku za vreme knjaza Miloša; jadnik je potomstvu ostavio filozofsku sentencu – „čim su mi skinuli čakšire i doneli batinu, znao sam šta mi se sprema“.

Gledam poternice na televiziji; nikada nisam sreo nijednog, ali znam ko jeste. Ceo grad zna kod koga su ulazili nogom otvarajući vrata, ko je koga pustio iz zatvora kada je isporučen iz Pariza, ko se iz vlasti ljubio sa njima, nazivao ih herojima petoaktobarske revolucije, koji je mladi funkcioner

rekao da se on nikada ne stidi svojih drugova. Sad plače pred kamerama i najavljuje strašne stvari za sve koji su pisali protiv Onoga i time stvorili, citiram – „atmosfera linča“?! Kako je moguće linčovati Onoga koji kontroliše sve medije sem jednog (*Nacional*), tajnu policiju, uniformisanu policiju, parlament, DOS, novac, Hag, diplomatiju, privredu, privatizaciju, tranziciju, zdravstvo, školstvo, Hram Sv. Save, vladu, donacije, kredite, uvoz, izvoz, onedavno i vojsku, poznavao je one koje ja nisam i ponašao se kao da im nešto duguje. Onda se odrekao dugovanja. Ovi njega. Ali i to je samo deo priče. Suština srpske drame počiva na sudbini aždaje, gigantskog mesoždera, koji od svog stvaranja – negde pred kraj Drugog svetskog rata – do dana današnjeg usmerava Srbiju, kontroliše Srbiju, jede neposlušne, nagrađuje sluge, guta sve što curi izvan aktuelnog rama (komunizam, patriotizam, reformizam...) i bljuje vatru u ime viših ciljeva. Aždaju interesuje samo njena sudbina; Srbija nije skupa kad su joj Srbi jevtini. Neman živi u podzemnom svetu, pojavljuje se samo kad treba nekoga zastrašiti i ritualno proždrti. To je tajno bratstvo krljušti, to su vitezovi aždajinog repa, nevidljive sudije i dželati, dileri neograničene moći bez ikakve odgovornosti. Sa aždajom nema zajedničkog stanovanja, nema trajnog primirja. Ona traži stalne žrtve, meso, krv, i ko joj to uskraćuje mora da bude Sv. Đorđe ili pokojnik bez nade u beatifikaciju.

Ona je potamnела od brige; kad sam izvan kuće zove na pola sata. Misli da sam bezbedniji u stanu. Prvi put u zajedničkom životu nema opomena zbog nereda u kupatilu. Boji se njih. Ne zna koliko je u pravu. Da može, Beba bi me sam hapsio, lično stavljao kesu na glavu i mučio onim kožnim SM priborom što nam ga je pokazivao u *Spektri*. Kad bolje razmislim, možda će baš tako i da bude. Ko bi to bolje uradio

od čoveka primoranog da ćuti dok smo Onaj i ja razgovarali šta da radimo sa strankom i Srbijom. Beba nikad nije zaboravio da se tih godina samo brinuo da nam olovke budu zašiljene a sendviči mekani? A posle su brige postale veće: da li su cisterne sa naftom prešle granicu sa Makedonijom. Deset procenata je deset procenata a međunarodne sankcije nisu jedino njega napravile milionerom. Možda mu asistira moj bivši novinar Čeda. Kao direktor *TV Politika* bio sam veoma strog prema njemu. Samo zato što je imao talenta. Kad sam ga prvi put video pijanog rekao sam mu: „Čedo, mislio sam da ćeš jednog dana biti Tijanić, ali ti nikada nećeš odmaći dalje od Tirnanića!“

Čeda izgleda najviše potresen; sa razlogom. Bio je najbliži onima koji su pucali u Onoga. Ljubio se s njima, družio se s njima, išao u Preševo da poseti legionara, viđali se na hipodromu, u kampu. Kao svaki dečak divio se njegovoj veštini i snazi, predatorskoj prirodi čoveka koji je ubijao i mogao da bude ubijen. Dvostruko izdan – onaj kojem se toliko divio ubio je, kažu, drugoga kojem se takođe divio. Dečak sada rida. Neću da mu postavim nijedno pitanje; neka sve raščisti sa sobom. No neće biti dobro ako svoju tugu, svoj žal i svoju grešku, hoće da spere tuđom krvlju, tuđom krivicom, svirepošću ili spremnošću da sad puca sitnom sačmom na sve koji znaju ko se s kim družio i zašto. Mali je ovo grad za „velike“ ljude.

Sad istražuju kako je Beograd saznao s kim je Čeda išao na skijanje u Francusku. Prvo, ne znam zašto je to državna tajna. On je samo vođa jedne parlamentarne koalicije. Drugo, mediji objavljuju da je tajna mogla biti provaljena samo prisluškivanjem njegovog telefona?! Ha! Sve je mnogo komičnije; devojka ili žena bogatog privatnika u čijem restoranu Čeda najviše voli da jede, gledajući zveri

u Zoološkom vrtu, pohvalila se drugaricama s kim njen dečko ide na skijanje. Isto je uradio i jedan hirurg. Na sve to nadovezao se i jedan bivši arkanovac koji sada drži noćni klub do tog restorana. I on čovek skija. Eto, tako je došla do novinara ta strašna stvar. Ali tako je do novinara došao i sastav te skijaške reprezentacije Srbije. Taj sastav, to je Srbija, to je sociologija, to je politika i to je psihijatrija. Ja sam sve čuo od Dane Drašković. Nju bar ne mogu da optuže kako je saradivala sa ubicama svoga brata. Zar sam rekao – „ne mogu“? Kakva naivnost u mojim godinama.

Znam kakav je današnji odnos snaga na vrhu. Demokratska stranka predstavlja za DOS ono što za običnu vojsku predstavlja vojna policija. Čovek koji ima najveću moć jeste Beba, mada formalno nije član stranke niti ima funkciju, ako ne računamo gebelsovski položaj u Birou za komunikacije. Njegova moć proističe iz sistema sultanizma, koji je Onaj napravio. Snaga na vrhu srpske piramide moći meri se – bez obzira na formalni položaj – blizinom, dužinom i vrstom prijateljstva sa Onim kojeg više nema. Kao porodični prijatelj, kao osoba koja veruje da je bitno uticala na stvaranje Onoga, kao bogat čovek koji nije zavisio od stranačke milostinje, osoba sa mnogobrojnim kontaktima u mafiji, gradska faca koja ima širok krug poznanstava iz doba kad je radio kao konobar na brodu *Savski galeb*, sada kadrovski komesar i kontrolor medija i policije, Beba je zauzeo poziciju broja jedan. Niko se nije bunio – on ima status izvršioca testamenta. Iza njega je Čeda, onda Živković, dva prazna mesta pa Gordana.

Na televiziji ovih dana gledam ministra kulture Lečića. Bedan glumac, ali jak ministar. Kaže, citiram – „ja sam zadužen za svest nacije“?! Ne mogu da verujem. Ne želim da se prisećam kad je to u Evropi poslednji put rečeno. Znam

da ga je Onaj voleo kao što se voli grip, ali Lečić priča kako su bili veliki prijatelji i kako je na poslednjem susretu jurio do parkinga za njim i pitao – „Kad ćemo se videti?“ Onaj, ulazeći u kola i zatvarajući prozor, „setno“ je rekao – „Jednog dana.“ Vidite, kaže ministar, dugo sam razmišljao šta je time hteo da kaže. Evo ja znam; hteo je da ti kaže, Lečiću, da mu se skineš s kurca jer ima ozbiljnije probleme! Baš tako, poznavao sam ga bolje od svih kojima je bio okružen i znam da je to bila njegova testamentarna poruka tebi.

U novinama, kolumnistkinja sa prasećim prstima pominje slobistički termin „izdajice“ a ne „kriminalci“. Naime, u izdajnike možeš da učlaniš koga hoćeš, čak i one po kojima se vidi šta sve ne znaš u novinarstvu. U mafiju samo onoga koji to jeste. Na televiziji se pojavljuje drugi omiljeni izraz Staneta Dolanca – „specijalni rat“. Cerović u *Vremenu* kaže, što se njega tiče, vanredno stanje i postrojani mediji mogu da traju deset godina. Njemu ništa ne fali. Žare, njegov glavni urednik, uzalud pametno zbori – „Ne smemo pristati da se debata o greškama države i propustima policije pretvori u debatu o medijima.“ Kome priča?! Janjić, šef *Bete*, traži hapšenja novinara. Predlažem ga za budućeg šefa Centralnog zatvora. Nikakav gubitak za novinarstvo, veliki dobitak za stražarsku službu. Novinar koji je umešan u kriminal ili u atentat nije više novinar već kriminalac, ali Janjić voli da hapsi novine i novinare. Kaže da mu je tek sad jasno zašto je *Nacional* zabranjen?! Nijedan novinar u Srbiji, sem njega, to ne zna. Sem što Amerikanci sumnjaju da iza novina stoji Mandić, a onda i snage koje „podržavaju“ Karadžića i Mladića. Jeste, svi znaju da smo se Popović (glavni urednik) i ja najeli mesa na Palama. Još i da Dana piše kolumnu u novinama koje imaju veze sa ubicama Veselina, Zvonka i ostale dvojice.

Leto pred Slobin pad proveo sam dva meseca u Crnoj Gori. Uglavnom po Budvi, Podgorici, Pržnom, Herceg Novom. Jednog dana sretnem Zeku Božovića, čoveka od velikog poverenja Onoga i sa njim Gorana Vesića koji se tamo sklonio od služenja vojske. Sa prijateljima iz Beograda koji su bili na odmoru, pa smo se svakodnevno viđali, uglavnom sam provodio vreme na terasi kafanice *Kod Zaga*. No naš mir je trajno narušen. Svakog je jutro dolazio Vesić, ostajao čitav dan, sedeo za našim stolom, dosađivao i nikad nije platio nijednu rundu pića ili jela. Nikome se nije dopao. Sutradan po viđenju Vesić, videlo se da želi Onome da bude koristan i sa daljine, molio me je da predloge i analize koje sam slao Koštunici, štampam u duplikatu i dajem njemu kako bi ih slao u Beograd po specijalnom kuriru. Najpre sam ga ponižavao da piše rukom dok ja glasno diktiram po dva sata usred kafane i pred očima polunagih gostiju. Onda mi je dosadilo da budem duhovit, pa sam štampao po dva primerka svojih predloga i analiza. Naravno da sam to rado učinio i naravno da sam Koštunici rekao da dajem Onome preko Vesića gotovo sve što pišem, sem stvari vezanih za samog Koštunicu. *Kod Zaga*, omiljene letnje terase Đukanovića, navraćala je docnija zamenica Bebe u Birou za komunikaciju srpske vlade – Katarina Spasić, tada na specijalnom zadatku u Crnoj Gori, ali se držala podalje od mene. Kao da se nečega ustručavala, mada smo oboje znali šta je u pitanju. Tačnije – ko je u pitanju?

Izgledalo je da smo Onaj i ja zakopali ratne sekire, jer je – po rečima Vesića – Onaj pitao šta ja mislim o situaciji i kakvi su izgledi da Sloba padne. Tako, posle zajedničkog rada na njegovom preuzimanju stranke, zatim izbora '93. pa slogana „Pošteno“, medijske kampanje za njegov lik i delo („Đinđić – Demokratska“), zatim akcije protiv izbora '96, kada sam

po Vuksanoviću, njegovom potpredsedniku, poslao onaj lik iz crtaća (Elmer), sa magarećim ušima, koji kaže – „I ja verujem da će izbori biti poštene“, sada sam ponovo radio nešto za njega mada već dugo nismo govorili. Moji prijatelji znaju da smo Onaj i ja u „mimohodu“ od časa kada me nije dovoljno podržao posle otpuštanja sa *TV Politike*. Nekoliko godina docnije, za vreme protesta, stojimo nas nekolicina na trotoaru. Sredinom ulice Onaj i Velja iz Čačka predvode sto hiljada ljudi. Moj bivši prijatelj, dve godine smo zajedno sa decom letovali, vidi mene, njegovi znaju da ne govorimo, moji znaju da smo u svađi, ali Onaj pređe ulicu, dođe i pruži mi ruku. On kaže – „Zdravo, Saša“, ja uzvratim – „Zdravo, Zorane“. Bilo je to, sad znam, naše poslednje viđenje. Bio sam veoma zadovoljan njegovim gestom, mada ni danas ne znam je li to bila neugoda da prođe kraj mene kao da me ne vidi, nesnalaženje, trenutna slabost ili stav? Ne znam. Nikad više nije dopustio da mu se to desi. Poslednji put kad sam sreo Ružicu srdačno smo se, kao uvek, pozdravili. Rekla je – „Vaša svađa traje predugo. Ja ću da pomirim vas dva jarca.“ Kaže mi njihov prijatelj da je probala. Odgovor je bio takav da nikada nije ponovila takvu grešku. Sloba je vladao još četiri godine od tog dana.

Po Vesiću sam slao predloge i analize, najvredniji, sem marketinških, odnosili su se na metode prodiranja DOS-a u vojsku i policiju te objašnjavanje svakom Slobinom funkcioneru da će cena represije nad narodom, za svakoga od njih, biti veća od cene puštanja Slobe niz Dunav. Idila sa Vesićem trajala je do mog odlaska u Budimpeštu. Tamo sam mesec dana radio, kao analitičar volonter, u pres-centru stranih novinara kojima nije bio dozvoljen ulazak u Jugoslaviju. Prvo lice u oslobođenom Beogradu koje sam video bio je Žarko Korać. Znao sam da to nije dobar znak. Ovaj najgrđi

izdanak svog oca i strica voleo je da sa mnom šeta gradom, samo onda ga prolaznici nisu psovali; voleo je da pije kafu sa mnom, nije bilo mnogo mazohista za to. Skinuo sam osmeh s lica – godinu dana nisam bio u Beogradu – kad je novopečeni lider hladno rekao: „Šta sad kažeš, Tijaniću? Pisao si da smo mi iz srpske opozicije romski duvački orkestar koji svira ispod svakog prozora sa kojeg bacaju sitniš i onda se tučemo za pare!“ Verujem i sad da je to tačno, rekao sam, mada sam zbog toga žalostan. Docnije sam saznao da je tih dana, pred Onim, hvalio mene i odmah dobio strogi ukor i uputstvo za pravo tumačenje Tijanića. Bilo je to pretposlednje viđenje sa Žarkom. Poslednje, u istom kafiću, razgovaram sa Erlangerom, zvezdom američkog novinarstva, nailazi Korać. Stiv zna Žarka bolje od mene. Ja ponizno ustajem, klanjam se kao japanski konobar i glasno velim – „Pozdravljam vlast.“ Erlanger se zagrcnuo od smeha, dobro poznaje Srbe. Korać samo odmahne rukom i korakom trudnog pacova uteče niz Jakšićevu. Već tada je ovaj profesor, koji nikad u životu ništa nije radio sem predavanja, u srpskoj vladi zadužen za zdravstvo, školstvo, medije i pitanja cigareta?! Moša Pijade je imao manja zaduženja kod Tita.

Kada i kako sam shvatio da Onaj nije zaboravio našu svađu? Telefonom iz emigracije razgovarao sam sa Koraćem, Čovićem, Mihajlovićem, Mićunovićem i ostalima. Tražili su od mene da nekoliko puta intervenišem kod Koštunice zbog raznih problema. Verovali su da se Voja i ja čujemo dnevno, što nije bilo tačno. Najkrupniji incident je iskrsao kad su ovi Hegeli tražili da Koštunica ide na unutrašnje DOS izbore protiv Vojislava Mihailovića iz SPO-a i da se pobjednik suprotstavi Slobi. Koštunica je, logično, to odbio i otklonio svaku mogućnost dalje saradnje sa DOS-om. Celu noć su me zvali i maltretirali uplašeni lideri da će ih Voja

ostaviti na cedilu. Dodao sam malo straha rekavši da bih i ja prekinuo saradnju sa njima da me teraju na preliminarne izbore u DOS-u, a veruju kako mogu da pobedim Slobu?! Savetovao sam ipak da se u ranu zoru postroje, po visini, da sačekaju Koštunicu na rampi u Bujanj Potoku, kuda se vraća iz vikendice, pročitaju izvinjenje i saslušaju njegovu presudu. U međuvremenu, probudili su Onoga i rekli da Voja, ljut, verovatno neće na izbore. „Boli me kurac“, uzvratio je Onaj – „sutra predlažem Dinkića za nosioca liste.“ Srećom, incident je izgladen. Noć posle izbora a pred revoluciju, kad sam se spremao put Beograda, zove me Koštunica i pita za mišljenje. Kratko sam rekao: „Brani svaki glas kao da ti od toga zavisi život, jer ti od svakog glasa zavisi život.“

No, pomenuta grupa lidera – trojicu sam jedva ubedio da podrže Koštunicu jer će ih, u suprotnom, sopstveno članstvo ostaviti i napraviti od Voje transstranačkog lidera i time izliti politiku izvan stranaka i institucija – uzimalo je kao gotovu stvar da ću ja voditi kampanju DOS-a. Naravno da sam prihvatio, bez obzira na opasnosti povratka u Beograd, još uvek je stajala optužba da sam umešan u ubistvo Pavla Bulatovića. Neko od njih je to pomenuo na sastanku DOS-a. Onaj je samo promrmljao da će docnije izneti svoj predlog. Sutradan je predložio sebe i Čedu. Onda su lideri rekli Koštunici da će njihovu kampanju voditi Onaj i Čeda, pa mogu taj posao slobodno da radim za njega (o tome uopšte nisam razgovarao sa Vojom, mada sam takvu ponudu smatrao logičnom). Koštunica je, međutim, već imao Ljilju, ona se bojala mog angažmana i tako sam ostao po strani. Kad sam video rezultat, nije mi bilo krivo. Kad sam video šta je ona uradila docnije sa dva Vojina izbora za predsednika Srbije (nisam pozvan da učestvujem ni u tome) jeste mi bilo krivo. Ljilja se vladala kao da je Voja Ajnštajn, ali da